Приложение к основной образовательной
программе среднего общего образования
средней школы № 15 утверждённой приказом
№ 318 от 28.08.2020г.

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы
«Аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүле 15 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе»
муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесенең

“Этикет- уңышка юл” темасына

дәрестән тыш эшчәнлек буенча

ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Юнәлеше: гомум-мәдәни тәрбия бирү
Укучыларның яше: 10 сыйныф
Үтәү вакыты: 1 уку елына исәпләнгән

АҢЛАТМА ЯЗУЫ
ДӘРЕСТӘН ТЫШ ЭШЧӘНЛЕК ПРОГРАММАСЫН ҮЗЛӘШТЕРҮ НӘТИҖӘЛӘРЕ

Әлеге программа түбәндәге универсаль уку гамәлләрен (УУГ) тормышка ашыруны күз алдында тота:

Шәхси нәтиҗәләр:

1) шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә карата ихтирамлы караш һәм аны яхшы өйрәнү теләге булу;
2) әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлый белү;
3) “гаилә”, “туган ил”, “мәрхәмәтлелек” төшенчәләрен кабул итү, “башкаларга карата түземлелек, кайгыртучанлык”, “кеше кадерен белү” кебек хисләр формалашкан булу.

Метапредмет (танып-белү, регулятив, коммуникатив) нәтиҗәләр:

танып-белү УУГ:

- фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
- классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгеләү;
- ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләрне формалаштыру;
- үрнәк буенча эшли белү;
- аерым темаларга караган сорауларга җавап бирә белү;
- рәсем буенча җөмләләр, сораулар төзи белү;
- аңлап укый белү;
- төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңлаган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү ;
- объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгеләү;
- укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
- ребуслар, кроссвордлар, шарадалар, анаграммалар һ.б. чишә белү.

регулятив УУГ:

- уку хезмәтендә үзеңә максат куя, бурычларны билгели белү;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтиҗәле эш алымнарын таба белү;
- уку эшчәнлеге нәтиҗәләрен контрольгә ала белү;
- уку хезмәтенә бәя бирә белү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыкларның сәбәбен аңлый, анализлый белү;
- укытучының күрсәтмәләрен аңлап үти белү;
- дәрескә кирәкле уку-язу әсбапларын әзерли белү, алар белән дөрес эш итә белү;
- дәрестә эш урынын мөстәкыйль әзерли белү һәм тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү;

коммуникатив УУГ:

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый һәм аралаша белү күнекмәләрен формалаштыру;
- аралаша белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хиселелек, эмпатия хисләре);
- парларда һәм күмәк төркемнәрдә эшли белү;
- әңгәмәдәшең белән контактны башлый, дәвам итә, тәмамлый белү.

“ЭТИКЕТ – УҢЫШКА ЮЛ” ДӘРЕСТӘН ТЫШ ЭШЧӘНЛЕК ПРОГРАММАСЫНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ

Бүлекләр һәм темалар	**Оештыру формасы**	**Укучыларның төп эшчәнлек төрләре**
1 нче бүлек. Аралашу этикеты (8 сәгать)		
Җыр белән күңелле.	Аралашу этикасына әңгәмә.	Танып-белү эшчәнлеге
Әдәплелек турында. Тәрбияле булуны ничек аңларга?		
Елмаю һәрнәрсәне җылыта.	Укучылар белән әңгәмәләр	Иҗади эшчәнлек
Җир йөзендә мәрхәмәтле булып яшәү шатлыгы.	Конференция	Иҗади эшчәнлек
Яхшылык эшләү – үзеңне сөендерү		
Башкалар турында уйла.	Викторина	Танып-белү эшчәнлеге
«Яхшы сүз, якты көн кебек» мәкале. Тылсымлы сүзләр	Әңгәмә	Танып-белү эшчәнлеге
Әйләнә - тирәдәгеләр белән аралашуның этика нормалары.	Әңгәмә	Иҗади эшчәнлек
Башка кешедә синң нәрсә ошамый, ул эшне үзең дә эшләмә.	Иҗади проект эшен оештыру (материал җыю)	
2 нче бүлек.Этикет (8 сәгать)		
Этикет кагыйдәләре.	Этикет кагыйдәләре буенча әңгәмә.	Танып-белү эшчәнлеге
Этикет иленә сәяхәт.	Викторина	Иҗади эшчәнлек
Без яши торган йорт ,мәктәп.	Конкурс.	Иҗади эшчәнлек
Җәмгыять урыннарында үз- үзеңне тоту кагыйдәләре.	Әңгәмә	Иҗади эшчәнлек

Юлларда, транспортта этикет кагыйәләре. Болын, урман, елга – ял итү урыннары. Табигатьне саклау турында лозунглар.	Викторина. Экскурсия.	Иҗади эшчәнлек Иҗади һәм танып-белү эшчәнлеге
3 нче бүлек. Янәшәдәгеләр белән аралашу этикасы (9 сәгать) Башкаларга шатлык бүләк ит. Кәеф нәрсәгә бәйле. Үз мәрхәмәтлелегегездән оялмагыз. Минем өем – минем гаиләм . Кеше хезмәттә матурлана. Җирдә барыбыз да кояш балалары. Газиз кешеләребез- әниләребез. Өлкәннәр һәм яшьтәшләр белән. Фотокүргәзмә - «Минем иң яхшы дустым». Башкаларның ышанычын акла. Янәшәдәгеләр белән мөгаләмә этикасы.	 Укучылар белән әңгәмәләр Сочинение Әңгәмә Әңгәмә Анкеталар; тестлар Конкурс Әниләребезне котлыйбыз. Бәйрәм. Күргәзмә. Иҗади проект эшен оештыру (материал җыю)	 Танып-белү эшчәнлеге Иҗади эшчәнлек Танып-белү эшчәнлеге Танып-белү эшчәнлеге Актив фикер йөртү эшчәнлеге Хезмәт эшчәнлеге Иҗади эшчәнлек Иҗади һәм хезмәт эшчәнлеге Иҗади эшчәнлек

4 нче бүлек. Коллективта аралашу этикасы (8 сәгать)		
Барыбыз да бергә җыелгач нинди яхшы.	Әңгәмә	Танып-белү эшчәнлеге
Бер-беребезгә киңәш бирәбез.	Әңгәмә	Танып-белү эшчәнлеге
Кызлар һәм малайлар өчен махсус һәм гомуми киңәшмә.	Әңгәмә	Танып-белү эшчәнлеге
Минем белән кем дә булса сөйләшсә иде.	Табигатьне күзәтү	Танып-белү эшчәнлеге
Язгы урман буйлап сәяхәт.	Викторина	Танып-белү һәм иҗади эшчәнлек
Этикет- уңышка юл.	Проект	Танып-белү эшчәнлеге.
Этикет кагыйдәләре буенча проект.	Әңгәмә	Танып-белү һәм иҗади эшчәнлек
Мәрхәмәтлелек кояшка тиң.	Викторина	Танып-белү эшчәнлеге.
Йомгаклау дәресе.	Конференция	Танып-белү һәм иҗади эшчәнлек

ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ

№	Бүлекләр
1	**Аралашу этикасы**. Җыр белән күңелле. Тәрбияле булуны ничек аңларга? Елмаю һәрнәрсәне җылыта. Җир йөзендә мәрхәмәтле булып яшәү шатлыгы. Яхшылык эшләү – үзеңне сөендерү. Күргәзмәләр залына читтән торып сәяхәт. Башкалар турында уйла. Яхшылык, кылган яхшылыклар турында әңгәмә «Үзең теләгәнчә эшлә, сиңа карата да шулай эшләсеннәр» кагыйдәсен ачыклау. Төркемнәрдә эш. Башка кешедә сиңа нәрсә ошамый, ул эшне үзең дә эшләмә. Яхшылык кылу һәм тигез хокуклылык турында сөйләшү. Тылсымлы кагыйдәне ятлау: «Башка кешедә сиңа нәрсә ошамый, ул эшне үзең дә эшләмә».
2	**Этикет**

	Этикет кагыйдәләре буенча. Культуралы тәртипкә мәсьәләләр чишү. Мәкальләрне аңлату. «Кешене хөрмәт итү – үзеңне хөрмәтләү». Өстәл янына чакыру. Өстәл артында практик дәрес. Без яши торган йорт, мәктәп. Этикет очраклары. Этикет кагыйдәләрен ачыклау. Җәмгыять урыннарында этикет кагыйдәләре. Юлларда, транспортта этикет кагыйдәләре. Юл йөрү кагыйдәләре буенча практик дәрес. Болында, урманда, елга буенда үзеңне тоту кагыйдәләре.
3	**Әйләнә тирәдәгеләр белән аралашу этикасы нормалары** Башкага шатлык бүләк ит. Кәеф нәрсәгә бәйле. Яхшы кәеф тудыру кагыйдәләре белән танышу. Үз мәрхәмәтлелегегездән оялмагыз. Газета чыгару. Минем өем – минем гаиләм . Кеше хезмәттә матурлана. Практик дәрес: «Безнең гомуми йортыбыз». Җирдә барыбыз да кояш балалары. Әниләребезне котлыйбыз. Бәйрәм формасындагы дәрес. Әниләргә концерт. Өлкәннәр һәм яшьтәшләр белән. Фотокүргәзмә - «Минем иң яхшы дустым». «Мин кемне үземнең иң яхшы дустым дип саныйм» темасына әңгәмә. Яхшылык турында киңәш-мәкальләр. Башкаларның ышанычын акла. «Янәшәдәгеләр белән мөгаләмә этикасы» темасына йомгаклау дәресе.
4	**Коллективта аралашу этикасы** Барыбыз да бергә җыелгач нинди яхшы. “Кәефне ничек күтәреп була?” әңгәмә. Җыр «Чын дус». Бер-беребезгә киңәш бирәбез. Кызлар һәм малайлар өчен махсус һәм гомуми киңәшмә. Сыйныф коллективына таләпләр. Минем белән кем дә булса сөйләшсә иде. Үзеңнең сөйләмеңне төзүгә практик дәрес. Язгы урман буйлап сәяхәт. Урманга экскурсия вакытында урманда үзеңне тоту кагыйдәләре. Үзеңнең акылыңны, белемеңне, талантыңны бүләк иткәндә коллективыңны уйла. Серле киңәшләр. «Этик грамматикасы” курсының еллык эше турында әңгәмә.
5	**Кереш, йомгаклау дәресләре**